

Universitätsbibliothek Wuppertal

Annæi Senecæ Tvm Rhetoris Tvm Philosophi Opera Omnia

Cum Andreae Schotti ad veterum exemplarium fidem castigatione: Cuius libros pagina sequens exhibet - Adiectus est rerum memorabilium Index locupletissimus

Seneca, Lucius Annaeus <Rhetor>

Genevæ, [1646]

M. Antonii Mureti disputatio habita cum Senecæ de providentia librum interpretaturus esset Romæ

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1515](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1515)

AD EXCERPTA.

Hæc libenter omissem. Senecæ enim non esse, vel cæco perspicuum est. Sed veritus sum, nequis, ea cuiusmodi sunt, sublata quereretur. Et in eis tamen multa ex vetere libro emendauimus.

M. ANTONII MVRETI

DISPVATIO HABITA CVM

Senecæ de prouidentia librum

interpretaturus esset Romæ

III. Non. Iunij CIO.

IO. LXXV.

DE SENECÆ nihil hoc loco constitui dicere. nam si vituperatores illius confutare vellem, necessario mihi ducenda essent præcipua argumenta è scriptis ipsius, vt ostenderem & eum & doctrinæ copia, & scribendi elegantia, longè multumque omnibus obrectatoribus suis præstitisse. Nunc cum apud eos differam, quibus

Senecæ scripta nota non sunt: (quotus enim quisque vestrum ante hunc diem ea, non dicam, euoluit, aut legit, sed inspexit aut attigit?) puto me commodius esse facturum,

rum, si prius hunc libellum mole quidem, vt videtis, exiguum, sed & orationis ornamentis, & argumenti grauitate, vt sentietis, eximium, vobis proposuero, ac deinde permisero, vt ex eo Senecam, tanquam ex vngui, vt dicitur leonem astimantes, de ipsius sapientia & eloquentia arbitrari vestro iudicetis. Urbane Vlixes apud Euripidem in Cyclope, cum Sileno vinum venditurus esset, ita cum alloquitur:

Vin' tu prius gustare quid vini feram?

Cui silenus:

Ita conuenit, nam gustus emptorem vocat.

Ego quoque cum vobis hunc scriptorem, non quidem vendere, sed certè commendare, atque vt apud vos in pretio sit efficere cupiam, debere videor cum vobis prius quasi gustandum dare. Hoc tantum à vobis peto, ne quid huc præiudicatæ opinionis adferatis, neve permoueamini stultis ac temere iactis vocibus quorundam, qui quæ non intelligunt vituperant. Tribute hoc mihi, vt me non quidem valde intelligentem & idoneum, sed tamen non multo deteriorem quam isti sunt, harum rerum iudicem existimetis. Qui cum, & ex quo huic muneri præpositus sum, nihil antiquius habuerim, quam vt vos, quantum in me est, omni liberali doctrina excolam atque augeam: & multorum annorum laboribus ac vigiliis hoc consequutus sim, vt non in vulgus modo, sed apud ipsos principes cluitatis non omnino malus eloquentiæ existimator habear: non debeo videri aut tam iniquus, vt obstare profectui vestro, aut tam stultus, vt existimationi meæ nocere de industria velim. Sed hæc quidem hæc hactenus. Iam enim quod huius libri argumentum sit, explicare decreui. Vos, quæso, excitate atque expergefacite animos vestros: quæque de rebus omnium maximis ac granissimis dicere ingredior, ea vt penitus percipiatis operam date.

Veteres illi quorum animi densissimis errorum tenebris inuoluti, ea quæ nobis diuinitus affulsit æternæ veritatis luce caruerunt, cum verum Deum ignorarent, in varias sententias distrahebantur, & vt nullo firmo ac stabili fundamento subnixi, & commenta opinionum sequentes, huc illuc, tanquam incertis acti tempestatibus, fluctuabant. Interdum itaque cum in cælum oculos sustulerant, & illam admirabilem innumerabilium stellarum sine vlla erratione decur-

rentium varietatem notauerant, facile intelligebant, præpotens aliquod numen esse oportere, immensum, infinitum, æternum, quod illi tantæ moli præfideret: à quo hæc rerum vniuersitas, & à principio constituta esset, & eius consilio ac voluntate regeretur. Rursus autem cum eorum quæ infra lunæ orbem sunt inconstantia ac mutabilitatem viderent: nihil in eis inesse certum, nihil perpetuum, nihil constans: eo prolābebantur impieratis, vt partim ex omnibus rebus diuinam prouidentiam tollerent, partim supera quidem & cœlestia mente ac consilio regi, hæc autem inferiora sine vilo rectore incertis fortunæ casibus agitari existimarent. Sed cum & dierum ac noctium vicissitudinem, & quadripertitam anni temporum varietatem & certam dierum tum noctium, & incrementa & decessiones, & omnia humanis vsibus seruientia viderent, hærebant attoniti, vt qui perspicerent, tantum & tam sapienter institutum ordinem nisi à Deo esse non posse. Conturbabantur tamen cum aliis argumentis, tum hoc præcipue, quod in rebus humanis multa viderent secus euenire, quam ipsi diuinæ sapientiæ ac bonitati conuenire existimarent: Etenim ita statuebant, si humanarum rerum procuratorem haberet Deus, fore vt bonis ac piis & iustitiæ cultoribus bene esset: malis, impiis & iniustis male. Nunc autem contra videbant, optimos quosque plerunque premi paupertate, cum multi improbi diuitiis abundarent: ignominiam, exilium, orbitatem, morbos, tormenta, cruciatum, proprium quodammodo bonorum vitiorum patrimonium esse: cum interea, multi omnibus flagitiis cooperti, in summis deliciis viuerent, & in omnibus negotiis suis secundissima fortuna vterentur. Ergo alij fortunam accusabant vt iniquam & iniustam, quæ quasi dedita opera, improbis mater bonis nouerca esset: alij vt cœcā & temerariam, quæ nunc bonos, nunc malos, nullo discrimine aut extolleret, aut deprimeret: idemque dicebant de Pluto, quem diuitiarum Deum esse fingebant: & vt fit in erroribus, desultoria quadam leuitate in contrarias sententias ferebantur. Nam vbi quid bonis bene euenerat, aut vbi improbus aliquis, & diu diuina patientia abusus pœnas dederat, tum Deum & esse & humana curare clamabant. *Estis id superi*, ait Staius, cum conualuisset à periculoso morbo vir eximie probitatis Rutilius Gallicus

Gallic
quum
iniustMort
piisse
numApud
tem vNequ
suscip
rar amCupid
cula f
dius;Valde
so immEec t
re dic
ciumAt illa
est ta
dem l
se, cu
grauiq
sacrile
profec

Gallicus. At contra ubi quid contigerat, contra quam æquum esse censerent, deos aut nullos esse, aut crudeles & iniustos esse dicebant.

*Marmoreo Licinus tumulo iacet : at Cato paruo:
Pompeius nullo. credimus esse deos?*

Mortuus erat alicuius amicus, quem ipse diutius vivere cupisset? Negabant deos esse: id enim ab eorum iustitia alienum videri. Itaque in morte Tibulli Ovidius:

*Cum rapiant mala fata bonos, ignoscite fasso,
Sollicitor nullos esse putare deos:*

Apud Senecam Iafon, cum Medeam occisis filiis euolantem videret,

Testare, inquit, nullos esse, qua veheris, deos.

Neque vlla tam leuis aut ridicula causa erat, quæ non ad suscipiendam impietatem satis idonea videretur. Reliquerat amicam amator? Nulli dij erant. Propertius,

Et queritur nullos esse relicta deos.

Cupidum & libidinosum adolescentem impudica muliercula fefellerat? Nutabat malè de diis fundata opinio. Ovidius,

Esse deos credamne? fidem iurata fefellit :

Et monet in solito qui fuit ore decor.

Valde scilicet id diis curandum fuit. Apud Virgilium amiffo immatura morte filio,

Atque deos atque astra vocat crudelia mater.

Ecce tibi alter, quia serpentes vna cum pelle senium exure dicuntur, deos crudeles vocat, quod non idem beneficium formosis tribuerint,

Crudeles diui, serpens nouus exiit annos:

Forma non vllam fata dedere moram.

At illa quidem leuia, & à poetis fortasse per iocum dicta: etsi tales ioci nullo modo ferendi videntur. Serio quidem loqui videtur apud Aristophanem Chremilus, qui se, cum pius ac iustus esset, & malè tamen rem gereret, grauique paupertate premeretur, ac videret interea alios sacrilegos, calumniatores, improbos diuitiis abundare, profectum esse dicit ad Apollinem vt ex eo sciscitaretur,

quæ eius rei causa esset. multoque magis ille in vetere tragœdia :

Τολμὰ κατ'εἰπ εἶν μὴ πῶλ' εὖ εἰσι θεοί
Καὶ γὰρ δὲ ὀτρυνώμετες ἀκαλίττες οἱ με.

& eodem argumento delusi, vt ait Iuuenalis,
Sunt qui in fortuna iam casibus omnia ponant,
Et mundum nullo credant rectore moueri,
Natura voluente vices, & lucis & anni.

Grauiſſimè autem dubitationem ea de re suam expressit optimus æui sui poëta Claudianus :

Sæpe mihi dubiam traxit sententia mentem,
Curarent superi terras, an nullus in esset
Rector, & incerto fluerent mortalia casu.
Nam cùm dispositi quassissem fœdera mundi,
Prescriptosque mari fines, annique meatus,
Et lucis noctisque vices, tunc omnia rebar
Consilio formata dei qui lege moueri
Sidera, qui fruges diuerso tempore nasci,
Qui variam Phœben alieno iusserit igne
Compleri, solemque suo: porrexerit undis
Littora, tellurem mediò libauerit axe.
Sed cùm res hominum tanta caligine volui
Aspicerem, latoſque diu florere nocentes,
Vexari que pios, rursus labefacta cadebat,
Religio: causaque viam non sponte sequebar
Asterius, vacuo que currere semina manu
Affirmat: magnumque nouas per inane figuras
Fortuna non arte regi: qua numina sensu
Ambiguo vel nulla putat, vel nescia veri.
Abstulit hunc tandem Rufini pœna tumultum,
Abstulit que deos,

Multo autem neruosiùs ac vehementius apud Ciceronem Cotta in tertio de natura deorum: Telamon, inquit, vno versu totum locum conficit, vtrum dij homines negligant:

Nam si curent, bene bonis sit, male malis: quod nunc abest. Debebant illi quidem omnes bonos efficere, si quidem hominum generi consulebant. Sin id minus, bonis certè consulere debebant. Cur igitur duos Scipiones fortissimos & optimos viros in Hispania Pœnus oppressit? Cur Maxi-

mus extulit filium consularem? cur Marcellum Hannibal
 interemit? cur Paullum Cannæ sustulerunt? Cur Pœno-
 rum crudelitati Reguli corpus est præbitum? Cur Africa-
 num domestici & patietes non texerunt? Sed hæc vetera,
 & alia per multa propria videamus. Cur ajunculus meus,
 vir innocentissimus, in exilio est? Cur sodalis meus inter-
 fectus domi suæ, Drusus? Cur temperantiæ prudentiæque
 specimen ante simulachrum Vestæ pontifex maximus est
 Q. Scæuola trucidatus? Cur etiam ante tot ciuitatis prin-
 cipes à Cinna interempti? Cum omnium perfidiosissimus
 C. Marius Q. Catulum, præstantissima dignitate virum,
 mori potuit iubere? Dies deficiat, si velim numerare, qui-
 bus bonis male euenierit: nec minus si commemorem qui-
 bus improbis optime. Cur enim Marius tam feliciter septi-
 mum consul domi suæ senex est mortuus? Cur omnium
 crudelissimus tam diu Cinna regnauit? At dedit pœnas.
 prohiberi melius fuit, impediri que ne tot summos viros
 interficeret, quam ipsum aliquando pœnas dare. Et paulo
 infra; Anaxarchum Democriteum à Cyprio tyrāno excar-
 nificatum legimus: Zenonem Eleatem in tormentis neca-
 tum. Quid dicam de Socrate? cuius morti illacrimari soleo
 Platonem legens. Vidésne igitur, Deorum iudicio, si vide-
 rent res humanas, discrimen esse sublatum? Diogenes qui-
 dem Cynicus dicere solebat, Harpalum, qui temporibus
 illis prædo fœlix habebatur; contra deos testimonium di-
 cere, quod in illa fortuna tam diu viueret. Piget plura reci-
 tare, est enim ipse Ciceronis liber in manibus. Seneca igi-
 tur cum & ab ea disciplina esset, quæ omnia maxima diui-
 no consilio gubernari statuit, & ei quem vnice diligebat
 Lucilio idem persuasisset: quia ramen scrupulus in Lucilij
 animo aliquis residebat ex eo quod perspicere non pote-
 rat, cur deus optimos quosque tot acerbitatibus vexari si-
 neret, eius rei causas ad eum misso hoc commentariolo tra-
 ctandas explicandasque suscepit. Vnde constat, veram il-
 lius inscriptionem non esse eam, quæ vulgo recepta est.
*De prouidentia: sed, Quare bonis viris multa mala accidant,
 cum sit prouidentia, ut constat ex Lactantio in libro de ira
 dei, cuius verba huc pertinentia in eis notis, quas vestra
 causa ad huius libri finem addidi, reperietis. Quod sit huius
 libri argumentum videtis: quod mihi quidem ita pul-*

chrum & cognitu dignum videtur, vt iniuriam quodam modo vobis facturus videar, si tam malè de vobis existimem, vt vos verbis ad eius tractationem & cognitionem excitandos putem. Mihi credite: qui me attentè audient proficuum, cum eo volente, & grauissimam ac pulcherrimam quæstionem tractatam diuinitus à Seneca, & à me ipsum Senecam non negligenter tractatum esse fateantur.

Opera pretium autem facturus videor, si antequam ad expendenda Senecæ dicta veniam, exponam vobis quid super ea ipsa quæstione, quæ hoc libello continetur, homines eruditissimi, iidemque sanctissimi senserint. Nam si, vt vasa eum odorem quo primum imbuta sunt, ita animi quas primas opinioniones combiberunt, constantissimè seruant; diligenter nobis videndum est, vt in grauibus & seriis rebus, statim à principio videamus qui verissimum sit, idque animo conceptum ac comprehensum perpetuo retineamus. Iohannes igitur Chryostomus qui singularem vitæ sanctitatem admirabili quadam & doctrinæ abundantia & dicendi facultate cumularat, cum dixisset, multis absurdum quodammodo videri, quod Deus pius viros, quosque ipse apertissimis signis sibi carissimos esse declarat, plerumque tamen omni genere acerbitatum agitari vexarique patiatur, vndecim causas adfert, cur ita fieri expediat: quas singulas non modò exponere, sed etiam breuiter illustrare ac confirmare decreui. Prima igitur est, ne, qui res magnas ac præclaras gerunt, propterea insentent ac superbiant, sed summittant animos, memores imbecillitatis suæ. Confirmatur hoc testimonio Davidis & Pauli: quorum ille bono sibi fuisse ait, quod à Deo depressus castigatusque sit, seq̄ue ex eo magis illius iustitiam perspicere: hic autem, cum vsque ad tertium cælum raptus esset, eaque vidisset, quæ vix homini in hac vita videre fas est, ne propterea sibi placeret, neve insolesceret, additum sibi esse ait Angelum Satanæ, à quo quasi colaphis cæderetur. Hæc igitur prima causa est. Altera, ne ceteri mortales in errorem trahantur, & de præstantibus viris, non vt de hominibus, sed vt de diis quibusdam existiment: cuius erroris periculo liberantur, cum illos magnos & egregios viros multa perpeti vident, quæ illos

quæ illos non deos, sed homines esse declarant. Nam si quæ multa bella gesserant, multas vrbes expugnauerant, multa hominum millia occiderant, antiquitus in deorum numerum stulta vulgi opinione referebantur: quid putatis euenturum fuisse iis, qui verbo, qui nutu, qui contactu, qui vmbra sua fugabant morbos, claudis incessum, surdis auditum, cæcis visum oculorum restituebant, mortuos in vitam rouocabant, nisi vulgus hominum eos ipsos per quos tam multa admirabilia opera edebantur, esurire, algere, ægrotare, cædi, mutilari, eiusdemque generis alia innumerabilia quotidie subire ac perferre vidisset? Sic quoque, quamvis vociferarentur, nihil eorum sua virtute fieri, Christum esse qui per doctrinæ suæ præcones ex perficeret; vix tamen impedire poterant, ne sibi diuini honores haberentur. Ad Paulum quidem, & ad Barnabam Lystrenses aliquando etiam tauros coronatos adduxerant, quos ei tanquam diis immolare cupiebant, nisi id ipsi summa vi prohibuissent. Tertia causa est, vt potestas Dei tanto magis elucescat, qui per homines imbecilles, morbis obnoxios, egentes, carceribus & ergastulis clausos, vinculis & compedibus impeditos, catenis onustos ea faciat, quorum magnitudinem ceteri omnes obstupescant. Itaque Paulus, ipse cum fessus malis quodam tempore petiisset à Deo vt à se tantas illas & tam multas acerbitates amoueret, responsum hoc tulit: Satis tibi sit, quod mihi carus acceptusque es. Quo enim tu infirmior es, & pluribus difficultatibus confictaris, eo magis perspicitur potestas mea. Quarta est, quod si bonis viris omnia prosperè succederent, si diuitiis abundarent, si colerentur ac suspicerentur à ceteris, si nunquam ægrotarent, nunquam dolerent, nullum incommodum sentirent, fortassis existimaret vulgus eos pietatem colere, non suapte sponte, sed illa quasi mercede allectos & inuitatos. Nunc cum eos non egestas, non ignominia, non cruciatus corporis, non tyrannorum sæuitia, non mortis metus à Dei cultu & à vera pietate possit abducere, manifesto constat honestatem ac virtutem, & Deum in primis ipsum ab eis propter se, non propter vllam mercedem amari. Non gratis te colit Iob, dicebat Deo perpetuus ille humani generis hostis, tu enim cum cumulaisti opibus, auxisti

liberis, perpetua denique vitæ prosperitate profectus es. At Deus, Tu vero, inquit, domos eius inflamma, messes conbure, pecora interfice, liberos eneca, totum ipsius corpus arbitrato tuo lacera ac lania: nullus restet nouis vlceribus locus: iaceat in sterquilinio, cui prius somnum capere licebat in purpura: ne sit quidem quo se abstergeat, sed testa manantem ex vlceribus saniem abra-
dat: vt liquido constet, eum mei gratuitum, non mercenarium esse cultorem. Eadem æquitate animi homo sanctissimus tulit aduersa, qua & prospera exceperat. Quinta, vt homines, tanto certius atque exploratius habeant, non omnia morte terminari, sed superesse aliam vitam, in qua præmium tribuatur iustis, & ab improbis ac consceleratis pœna exigatur. Nam si ne homines quidem vsque eo iniusti repariuntur, vt eos quos causa sua multa perpeffos vident, sine præmio abire patiantur, quanto minus id de Deo aut cogitare aut suspicari possumus? Cum igitur multos plerunque videamus homines optimos & innocentissimos, quantum quidem hominis natura fert, in hac vita nunquam interquiescere ac respirare à molestiis, sed perpetua quadam calamitatum ferie vsque ad extremum spiritum premi: cogitemus necesse est, aut, quod natura ipsa abhorret ac refugit, Deum iniustum esse, aut post hanc vitam sua esse hominum generi præmia, pro suis cuique actionibus, diuinitus constituta. Si spes nostra, ait Paulus, iisdem quibus hæc vita terminis ac finibus circumscripta teneretur, nihil nobis infelicius foret. Sexta, vt nos quoque, si quando tale aliquid nobis eueniat, patienter feramus, neque despondeamus animum, aut statim propterea à Deo iniustos esse nobis arbitremur: cum iis quoque, qui Deo carissimi & acceptissimi erant, aut eadem, aut grauiora contigisse videamus. Septima, ne vllus tergiversationi locus sit: si quis nos ad illorum præstantium virorum imitationem cohortetur, quasi eos non eiusdem, cuius & nos sumus, sed diuiniõis cuiusdam naturæ fuisse causemus. Octaua, vt sciamus quibus rebus felicitatem metiri ac dirigere, quosque ex omni hominum numero felices ac beatos, quos contra infelices ac miserios ducere debeamus. Non enim qui multa possidet, beatus est: sed

est: sed multo ille beator, qui non tantum diuitias non concupiscit, sed iis quas habet, vltro se spoliat, vt copiis suis aliorum inopiam subleuet. Non qui innocens exulat, miser est: sed tanto felicior, si id æquo animo ferens, operam det, ne ab illa æterna ac cœlesti patria exulare cogatur. Non qui firmo ac valenti corpore est, felix: sed ille qui in corpore quamlibet infirmo perpetuam retinet animi firmitatem. Non cui multa dura & perpeffuro aspera eueniunt, miser: sed is potius qui prosperis successibus ebrius, neque altius oculos mentis attollens, in caducis ac fallacibus huius vitæ bonis acquiescit. Nona, vt magis illustretur eorum patientia ac fortitudo qui se à calamitatibus vinci non sinunt: neque enim à nobis cognoscerentur, nisi à Deo in huiusmodi certaminibus exercerentur. Aurum, vt dicturus est Seneca, probat ignis, miseria fortes viros. Decima, quoniam humanæ naturæ imbecillitas, ne optimos quidem viros omnis peccati expertes esse patitur: neque quisquam aut est, aut fuit præter paucissimos, quibus id singulari Dei beneficio tributum est, quin aliquando offenderet ac prolaberetur: vt hic potius quam alibi peccata expientur, vt si qua macula ex illis prolapsionibus suscepta est, temporariis illis acerbitatibus quasi nitro quodam aut lomento eluatur ac deleatur. Nam cum iustitiæ diuinæ consentaneum sit, neminem in cœlum peruenire, qui vlla ex parte pollutus contaminatusque sit: expedit iis ipsis qui Deo cari sunt, ita in hac vita purgari, vt cum è corporis vinculis excesserint, nulla alia purgatione egentes, sine vlla mora in cœlam euolare expediti ac liberi possint. Vndecima, vt quo plura acerba patiuntur, quo piures difficultates superant, quo dimicant acrius, eo maioribus præmiis ornentur, eo plures coronas accipiant, eo maiorem in omni æternitate gloriam consequantur. Hæc igitur vir ille sanctissimus non, vt ego nunc, arido & inculto dicendi genere, sed ornato, splendido, efficaci: aureo denique illo eloquentiæ flumine, quod ei Chrystomi nomen meritissimo comparauit. Ac vereor, ne quis interdum me, quod è talium scriptorum fontibus hauriam, quo disputationes meas irrigem, reprehendendum putet. Vnde igitur, per Deum immortalem, potius repetam,

quod honestius, aut maiori cum fructu vel à me dicatur vel à vobis audiatur? An toto dies nunc in poetiis fabulis, nunc in Stoicorum aut Epicureorum stultissimis opinionibus perscrutandis ac peruestigandis conteremus: idque cum faciemus, tempus bene collocare putabimur: ad ea cognoscenda quæ ignorare sine pernicie non possumus, nullam partem temporis conferemus? At hæc, inquit aliquis, in theologorum scholis, aut concionibus tradi solent: à te alia quædam requiruntur. Fateor equidem ab eis hæc omnia non tempestivius modo ac convenientius, sed etiam melius copiosiusque tractari. Sed tamen vtinam talibus præceptis, & templa & scholæ, & porticus & ambulationes, & fora & compita omnia personarent. Mandatum est mihi, vt vobis iter ad eloquentiam commonstrare conarer. Nunquid igitur vos eloquentiores effecturus sum, si hoc quantulumcunque est quod in dicendi facultate consecutum esse me nonnulli putant, in nugis & fabulis exercero, quam si vos ad graues & serias res bonis & lectis verbis explicandas, quantum vires meæ ferent, exemplo meo & incitare, & assuefacere studuero? Mihi verò certum ac constitutum est, ea vobis perpetuo tradere, quibus vos non differtiores modo & in loquendo argutiores, sed etiam meliores ac sapientiores redditum iri arbitror. Eloquentiam esse ait Cicero, non inanem loquendi profluentiam, sapientiam copiosè loquentem. Quod si est, qui nihil præter verborum flosculos & pigmenta tradunt, minimam partem eloquentiæ tradunt. Si quis est, qui & res cognitu dignas adferat, & eas non vulgari neque sordido orationis genere efferat, is demum bonus & utilis dicendi magister habendus est. Vera autem sapientia aut illo ex quo hodierna mea disputatio deprompta est, aut nullo prorsus genere scriptorum continetur. Sed longior fui quam putabam. Qua igitur de re Chrysofomi
 disputacionem audiistis, de eadem
 perendie, si Deus volet
 disputantem Senecam
 audietis.